

Către: Membrii Grupului tehnic de lucru pentru tuberculoză
Copie: Consiliului național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției
HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei

De la: Oxana RUCȘINEANU, Coordonator programe, Asociația Națională a Bolnavilor de TB din RM â
„SMIT” (Societatea Moldovei Împotriva Tuberculozei) și Platforma OSC TB+

DEMERS

1 iulie 2026

Subiect: Oportunitatea de a include testele rapide pentru tuberculoză la punctul de îngrijire (Near Point of Care/NPOC) în algoritmul de diagnostic al Republicii Moldova pentru a elimina decalajele în diagnosticul TB

În numele organizațiilor societății civile - membre ale Platformei OSC TB+, venim cu mesajul de a examina includerea testelor rapide pentru tuberculoză (TB) la punctul de îngrijire (NPOC) în algoritmul de diagnostic al TB. Necătând la progresele remarcabile în răsunsul la TB în Republica Moldova, multe persoane se confruntă în continuare cu diagnosticul întârziat. Testele NPOC oferă o oportunitate de a aduce un diagnostic precis al TB mai aproape de persoanele care au cea mai mare nevoie de el, susținând în același timp o furnizare de servicii TB mai echitabilă și sustenabilă.

Organizația Mondială a Sănătății (OMS) a recomandat testele NPOC în martie 2026, aceasta fiind prima inovație majoră în diagnosticul TB după introducerea GeneXpert-ului. Actualmente Fondul Global stimulează adoptarea NPOC-urilor în aplicația de finanțare, iar Republica Moldova ar trebui să profite de acest moment pentru a asigura finanțare, fie din din Fondul Global, fie din finanțare internă pentru introducerea NPOC-urilor, cu scopul de a extinde accesul la testarea moleculară rapidă în laboratoarele periferice, unitățile mobile și punctele de furnizare a serviciilor de sănătate mai aproape de comunități.

Dovezile care susțin adoptarea NPOC-urilor sunt convingătoare. Testele NPOC sunt instrumente moleculare accesibile și precise, cu performanțe comparabile cu testele moleculare utilizate în mod obișnuit și mult superioare microscopiei frotiului. **OMS recomandă testele NPOC ca test de diagnostic inițial pentru adulții și adolescenții cu tuberculoză pulmonară prezumtivă, înlocuind microscopia frotiului, cu tampoane linguale disponibile ca opțiune atunci când sputa nu poate fi colectată.** Primul test NPOC disponibil, PlusLife MiniDock MTB¹, a demonstrat o sensibilitate de 85,7% și o specificitate de 97,6% pe bețișoarele de spută și o sensibilitate de 79,6% și o specificitate de 99,5% pe bețișoarele de

¹Testing PlusLife MiniDock MTB <https://www.youtube.com/watch?v=i9PE9Zckv3A>

limbă. Prin comparație, Xpert MTB/RIF Ultra a raportat o sensibilitate de 90% și o specificitate de 96%, utilizând probe de spută. Testul PlusLife MiniDock MTB poate detecta TB în mai puțin de 30 de minute și este disponibil pentru achiziție prin catalogul Global Drug Facility, la prețul de 3,60USD per test și dispozitivul portabil PlusLife MiniDock Ultra și aparatul de termoliză necesare, la prețuri de 155USD, și respectiv 180USD.

Dovezile actuale sugerează trei situații generale de utilizare pentru testele NPOC, după cum urmează:

1. Controlul/optimizarea costurilor la centrele moleculare existente, prin utilizarea testelor NPOC pentru a crește volumul de testare, rezervând în același timp platforme moleculare mai scumpe pentru testarea sensibilității la medicamente.
2. Îmbunătățirea accesului la diagnostice de calitate la centrele de microscopie și tratament, prin înlocuirea microscopiei frotiului cu testarea moleculară și îmbunătățirea calității și vitezei diagnosticului.
3. Extinderea accesului la asistența medicală primară și la alte centre fără infrastructură de diagnostic pentru tuberculoză, prin aducerea testelor moleculare mai aproape de comunități.

Prin urmare, solicităm examinarea oportunității de introducere a NPOC. Republica Moldova are oportunitatea să adopte un plan de implementare și să dezvolte o foaie de parcurs cu obiective etapizate pentru perioada care urmează, inclusiv în cadrul GC8 aliniată cu planul strategic național și cu pregătirea pentru implementare.

Încurajăm adoptarea unor obiective ambițioase, eșalonate, către obiectivul de 100% dintre persoanele cu prezumtiv TB testate cu un test de diagnostic rapid (WRD) recomandat de OMS. Republica Moldova ar putea iniția cu un plan pe trei ani, în concordanță cu calendarul GC8 (2027-2029) sau ar putea stabili obiective aspiraționale pentru o foaie de parcurs a țării pe cinci ani.

Planul de introducere ar trebui să includă pachetul complet de implementare necesar pentru a maximiza impactul centrelor naționale de tratament (NPOC) asupra eliminării lacunelor din cascada de îngrijire. Aceasta include linii bugetare pentru cele cinci elemente esențiale: personal, materiale, spațiu, sisteme și suport. În termeni practici, aceasta înseamnă finanțarea dispozitivelor, testelor, actualizarea algoritmilor de diagnostic și a politicilor relevante, instruire, supraveghere, transportul probelor pentru testarea reflexă a sensibilității la medicamente, conectivitate, întreținere, implicarea comunității și toate celelalte cerințe operaționale necesare pentru implementarea ghidurilor actualizate ale OMS².

În cele din urmă, comunitățile sunt esențiale pentru introducerea și implementarea inovațiilor, care răspund necesităților comunităților afectate, inclusiv prin introducerea NPOC. Actorii comunitari și ai societății civile pot ajuta la identificarea locațiilor prioritare, la depășirea barierelor în calea testării, cum ar fi stigmatizarea, distanța și orele de funcționare ale clinicii, la conectarea oamenilor la îngrijire și sprijin și la furnizarea feedback-ului necesar pentru a se asigura că NPOC îmbunătățesc accesul în practică. Încurajăm insistența Programului Național de Răspuns la Tuberculoză să implice comunitățile în prioritizarea locațiilor, implementare și mecanisme de monitorizare și evaluare pe tot parcursul ciclului de finanțare și/sau al implementării programului.

² Setul de instrumente de implementare al Inițiativei Globale de Laboratoare pentru NPOC-NAAT și testarea TB pe bază de tampon oferă resurse practice și adaptabile care pot fi utilizate pentru a se asigura că planificarea implementării este aliniată cu ghidurile actualizate.

Vă mulțumim anticipat și suntem deschiși pentru discuții și colaborare pentru a ne asigura că testele NPOC pentru tuberculoză sunt incluse în GC8 sau finanțarea internă și contribuie la transformarea diagnosticului de tuberculoză prin extinderea accesului echitabil și în timp util la testarea moleculară rapidă pentru persoanele care au cea mai mare nevoie de ea, în deosebi copiii și adolescenții, în situațiile când sputa acestora nu poate fi colectată.

Având în vedere că Republica Moldova este în procesul de elaborare a aplicației de țară pentru Fondul Global și prioritățile esențiale au fost deja stabilite, propunem includerea acestor diagnostice în PAAR și la o eventuală economie în procesul de implementare de inițiat procurările după evaluarea oportunității și estimarea necesităților.

Cu considerație,

Oxana Rucșineanu, coordonator program AO SMIT, coordonator Platforma OSC-TB+

Resurse utile:

1. Treatment Action Group. Near Point-of-Care TB Tests: What Communities Need to Know. Fact Sheet. New York: TAG; April 2026. Available at: <https://www.treatmentactiongroup.org/publication/npoc-factsheet/>
2. Claudia M. Denking, Seda Yerlikaya, Adithya Cattamanchi, Madhukar Pai, Near point-of-care molecular tests for tuberculosis: what will it take to realize their potential? eClinicalMedicine, Volume 95, 2026, 103972, ISSN 2589-5370, <https://doi.org/10.1016/j.eclinm.2026.103972>.
3. “Why Countries Must Move Boldly on Near Point-of-Care TB Diagnostics.” PLOS Global Public Health. March 2026. Available at: <https://journals.plos.org/globalpublichealth/article?id=10.1371/journal.pgph.0006134>
4. World Health Organization (WHO). Near Point-of-Care Tests, Tongue Swabs, and Sputum Pooling for TB. Geneva: WHO Global TB Programme; 2026. Available at: <https://www.who.int/teams/global-programme-on-tuberculosis-and-lung-health/diagnosis-treatment/npoc-tongue-swabs-and-sputum-pooling-for-tb>
5. Médecins Sans Frontières (MSF). Near Point-of-Care Tests for Tuberculosis: What You Need to Know. Fact Sheet. Paris: MSF; February 2026. Available at: <https://www.msf.org/report-near-point-care-tests-tuberculosis>.
6. SamiNAPP. MiniDock Cost Comparison Tool: Cost Analysis for Presumptive TB Testing Using LCaNAAT and NPOC Molecular Tests. Online tool. Available at: <https://saminap.shinyapps.io/minidock/>
7. Diagnostics Equity Consortium. New Near Point of Care TB Tests. March 2026. Available at: <https://tinyurl.com/nPOCs>
8. Treatment Action Group. An Activist’s Guide to Diagnostic Tools for Tuberculosis 2025. New York: TAG; April 2026. Available at: <https://www.treatmentactiongroup.org/publication/an-activists-guide-to-diagnostic-tools-for-tuberculosis-2025/>

9. Stop TB Partnership Global Laboratory Initiative. GLI's NPOC and Swab-Based Testing Toolkit.
Available at: <https://www.stoptb.org/who-we-are/stop-tb-working-groups/global-laboratory-initiative-gli/gli-guidance-and-tools/tb-near-point-care-and-swab-based-testing-toolkit>